

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ISBN 960-7521-24-2
Copyright Ελληνικής-Αγγλικής έκδοσης
© 2003 Εκδόσεις Αηδόνι
Πανελλήνιος Σύνδεσμος των Μπαχάι
Αθήνα

Πρώτη Έκδοση 2003

Τίτλος πρωτοτύπου: TO THE WORLD'S RELIGIOUS LEADERS
April 2002 - The Universal House of Justice
Bahá'í World Centre

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ελληνική Μετάφραση της έκκλησης
του Ανωτάτου Συμβουλίου της
Παγκόσμιας Μπαχάι Κοινότητας
«Προς τους Θρησκευτικούς Ηγέτες του Κόσμου»

Σελίδα 5-18

2. Original English text of the call of the
governing Council of the Bahá'í World Community
“To the World’s Religious Leaders”

Σελίδα 19-31

Translation from English

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
Παγκόσμιο Μπαχάι Κέντρο

Απρίλιος 2002

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Αυτό που άφησε ο εικοστός αιώνας σαν μόνιμη κληρονομιά είναι το γεγονός, ότι ανάγκασε τους λαούς του κόσμου να αρχίσουν να βλέπουν τον εαυτό τους σαν μέλη μιας και μοναδικής ανθρωπίνης φυλής και τη γη σαν την κοινή πατρίδα αυτής της φυλής. Παρά τη συνεχή διαμάχη και βία που σκοτεινιάζουν τον ορίζοντα, προκαταλήψεις που κάποτε φαίνονταν ότι ενυπήρχαν στη φύση του ανθρώπινου είδους υποχωρούν παντού. Μαζί με αυτές καταρρίπτονται και οι φραγμοί που για πολύ καιρό χώριζαν την ανθρωπίνη οικογένεια σε μια Βαβέλ ασύνδετων ταυτοτήτων πολιτισμικής, εθνολογικής ή εθνικής προέλευσης. Το γεγονός ότι μια τόσο θεμελιώδης αλλαγή μπόρεσε να επιτελεστεί σε μια τόσο σύ-

ντομη χρονική περίοδο – ουσιαστικά από τη μια μέρα στην άλλη αν τη δει κανείς από την προοπτική του ιστορικού χρόνου – υποδηλώνει το μέγεθος των δυνατοτήτων για το μέλλον.

Κατά έναν τραγικό τρόπο, η οργανωμένη θρησκεία, της οποίας αυτός καθαυτός ο λόγος ύπαρξης συνεπάγεται υπηρεσία στην υπόθεση της συναδέλφωσης και ειρήνης, συμπεριφέρεται πολύ συχνά σαν ένα από τα πιο τρομερά εμπόδια σ' αυτό το δρόμο· ένα ιδιαίτερο οδυνηρό παράδειγμα είναι ότι προσέδωσε για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα αξιοπιστία στο φανατισμό. Ως ανώτατο συμβούλιο μιας από τις παγκόσμιες θρησκείες αισθανόμαστε την υποχρέωση να προτείνουμε μια σοβαρή εξέταση της πρόκλησης που θέτει αυτό για τη θρησκευτική ηγεσία. Τόσο το ίδιο το ζήτημα όσο και οι συνθήκες που το προκαλούν απαιτούν να μιλούμε με ειλικρίνεια. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η κοινή υπηρεσία στο Θεό θα εξασφαλίσει να εκληφθούν τα λεγόμενά μας με το ίδιο πνεύμα καλής θέλησης, με το οποίο και προφέρονται.

Το ζήτημα γίνεται ολοφάνερο όταν αναλογίζεται κανείς τα όσα έχουν επιτευχθεί σε άλλους τομείς. Στο παρελθόν, εκτός από μεμονωμένες εξαιρέσεις, οι γυναίκες θεωρούνταν κατώτερο είδος, η φύση τους περιστοιχιζόταν από δεισιδαιμονίες, στερούνταν της ευκαιρίας να εκφράσουν τις δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος και υποβιβάζονταν στο ρόλο να εξυπηρετούν τις ανάγκες των ανδρών. Σαφώς υπάρχουν πολλές κοινωνίες όπου αυτές οι συνθήκες εξακολουθούν να κυριαρχούν και μάλιστα υπερασπίζονται με φανατισμό. Στο επίπεδο του παγκόσμιου διαλόγου, ωστόσο, η ιδέα της ισότητας των δύο φύλων, ουσιαστικά, έχει τώρα καταλάβει την ισχύ μιας καθολικά αποδεκτής αρχής. Η ισότητα των δύο φύλων απολαμβάνει παρόμοιο κύρος στο μεγαλύτερο μέρος της ακαδημαϊκής κοινότητας και στα μέσα πληροφόρησης. Οι μεταβολές είναι τόσο ουσιαστικές που οι υπέρμαχοι της ανδρικής ανωτερότητας πρέπει να αναζητήσουν υποστήριξη στα περιθώρια της υπεύθυνης γνώμης.

Τα πολιορκημένα τάγματα του εθνικισμού αντιμετωπίζουν μια παρόμοια μοίρα. Με την κάθε κρίση που επέρχεται στις παγκόσμιες υποθέσεις, καθίσταται ευκολότερο για τον πολίτη να διακρίνει ανάμεσα στην αγάπη για την πατρίδα που εμπλουτίζει τη ζωή του ανθρώπου, και την υποταγή σε μια εμπρηστική ρητορεία, σχεδιασμένη να προκαλεί μίσος και φόβο απέναντι στους άλλους. Ακόμη κι εκεί όπου είναι πρόσφορο να συμμετάσχει κανείς στις συνήθεις εθνικιστικές τελετές η ανταπόκριση του κοινού συχνά χαρακτηρίζεται περισσότερο από συναισθήματα αμηχανίας, παρά, όπως γινόταν παλαιότερα, από βαθιά ριζωμένες πεποιθήσεις και εύκολο ενθουσιασμό. Το αποτέλεσμα έχει ενισχυθεί από την αναδιάρθρωση που σταθερά λαμβάνει χώρα στη διεθνή τάξη. Όποιες κι αν είναι οι ατέλειες του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών στην παρούσα μορφή του και όσο ανεπαρκής κι αν είναι η ικανότητά του να πάρει συλλογικά στρατιωτικά μέτρα δράσης ενάντια στην επιθετικότητα, κανείς δεν μπορεί να παρεμηνεύσει το γεγονός ότι το φετίχ της απόλυτης εθνικής κυριαρχίας βαδίζει προς την εξαφάνισή του.

Οι φυλετικές και οι εθνολογικές προκαταλήψεις έχουν εξίσου υποστεί την άμεση επίδραση των ιστορικών διαδικασιών, που έχουν λίγη ανεκτικότητα για τέτοιες προφάσεις. Εδώ, η απόρριψη του παρελθόντος υπήρξε ιδιαίτερα καθοριστική. Ο ρατσισμός έχει μολυνθεί από τη σχέση του με τις φρικαλεότητες του εικοστού αιώνα σε βαθμό, που έχει προσλάβει το χαρακτήρα μιας πνευματικής ασθένειας. Παρόλο που επιβιώνει σαν μια κοινωνική συμπεριφορά σε πολλά μέρη του κόσμου - και δηλητηριάζει τη ζωή ενός σημαντικού τμήματος της ανθρωπότητας - η φυλετική προκατάληψη έχει τόσο πολύ καταδικαστεί παγκοσμίως ως αρχή, ώστε καμιά ομάδα ανθρώπων δεν μπορεί πια να επιτρέψει στον εαυτό της να ταυτιστεί αμέριμνα με αυτήν.

Αυτό δε σημαίνει ότι ένα σκοτεινό παρελθόν έχει σβήσει και ένας καινούργιος κόσμος φωτός έχει ξαφνικά γεννηθεί. Αμέτρητοι άνθρωποι συνεχίζουν να υπομένουν τις συνέπειες των βαθιά ριζωμένων προκαταλήψεων φυλής, φύλου, εθνικότητας, κάστας και τάξης. Όλες οι ενδείξεις υποδηλώνουν ότι τέτοιου είδους αδικίες θα συνεχίζουν να υπάρχουν για πολύ καιρό, καθώς οι θεσμοί και τα πρότυπα που επινοεί η ανθρωπότητα αποκτούν μόνο με αργό ρυθμό τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μια νέα δομή στις σχέσεις και να ανακουφίσουν τους καταπιεσμένους. Το θέμα είναι όμως, ότι περάσαμε το κατώφλι και ότι δεν υπάρχει καμιά αξιόπιστη πιθανότητα επιστροφής. Θεμελιώδεις αρχές έχουν αναγνωριστεί, εκφραστεί, τύχει ευρείας δημοσιότητας και ενσωματώνονται βαθμιαία σε θεσμούς που είναι ικανοί να τις επιβάλλουν στη δημόσια συμπεριφορά. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, όσο παρατεταμένος και οδυνη-

ρός και αν είναι ο αγώνας, το αποτέλεσμα θα είναι μια επανάσταση στις σχέσεις ανάμεσα σε όλους τους λαούς, στο επίπεδο της βάσης.

*

Με την έναρξη του εικοστού αιώνα, η προκατάληψη που φάνηκε ότι ήταν πιθανόν να ενδώσει περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη στις δυνάμεις της αλλαγής, ήταν η θρησκευτική. Στη Δύση, οι επιστημονικές εξελίξεις είχαν ήδη κλονίσει καίρια μερικούς από τους κυριότερους στυλοβάτες δογματικής αποκλειστικότητας. Στο πλαίσιο της μεταμόρφωσης που επήλθε στην αντίληψη του ανθρώπινου γένος για τον εαυτό του, η πιο ελπιδοφόρα νέα θρησκευτική εξέλιξη φάνηκε να είναι το δια-θρησκευτικό κίνημα. Το 1893, η Παγκόσμια Έκθεση στο Σικάγο εξέπληξε ακόμη και τους φιλόδοξους οργανωτές της, δημιουργώντας το περίφημο «Κοινοβούλιο των Θρησκειών», ένα όραμα πνευματικής και ηθικής συναίνεσης που αιχμαλώτισε τη δημόσια φαντασία σε όλες τις ηπείρους και κατάφερε να επισκιάσει ακόμη και τα επιστημονικά, τεχνολογικά και εμπορικά θαύματα που τιμούσε η Έκθεση.

Σε συντομία, φάνηκε ότι τα αρχαία τείχη είχαν γκρεμιστεί. Για τους στοχαστές με επιρροή στον τομέα της θρησκείας, η συγκέντρωση υπήρξε μοναδική, «άνευ προηγούμενου στην ιστορία του κόσμου». Το Κοινοβούλιο, είπε ο διακεκριμένος κύριος οργανωτής του, «είχε απελευθερώσει τον κόσμο από τη μισαλλοδοξία». Μια ευρηματική ηγεσία, όπως είχε με βεβαιότητα προβλεφθεί, θα επωφελείτο της ευκαιρίας και θα αφύπνιζε στις από πολύ καιρό διαιρεμένες θρησκευτικές κοινότητες ένα πνεύμα συναδέλφωσης, που θα μπορούσε να παρέχει την απαραίτητη ηθική υποστήριξη για τον καινούργιο κόσμο της ευημερίας και της προόδου. Ύστερα από μια τέτοια ενθάρρυνση, δια-θρησκευτικά κινήματα κάθε είδους ρίζωσαν και άνθισαν. Μια τεράστια λογοτεχνία, διαθέσιμη σε πολλές γλώσσες, γνωστοποίησε σε ένα όλο και πιο ευρύ κοινό, σε πιστούς και μη, τις διδασκαλίες όλων των κύριων θρησκειών, ένα ενδιαφέρον που εκμεταλλεύτηκαν με τον καιρό το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, ο κινηματογράφος και τελικά το διαδίκτυο. Θεσμοί ανώτερης μόρφωσης ξεκίνησαν πτυχιακά προγράμματα στη μελέτη της συγκριτικής θρησκευσιολογίας. Με τη λήξη του αιώνα οι δια-θρησκευτικές συγκεντρώσεις λατρείας, αδιανόητες μερικές δεκαετίες ωρίτερα, είχαν γίνει κάτι το συνηθισμένο.

Αλίμονο όμως, είναι εμφανές ότι από αυτές τις πρωτοβουλίες λείπει τόσο η διανοητική συνοχή όσο και η πνευματική δέσμευση. Σε αντίθεση με τις διαδικασίες της ενοποίησης που μεταμορφώνουν τις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις της ανθρωπότητας, η πρόταση ότι όλες οι μεγάλες θρησκείες του κόσμου έχουν την ίδια ισχύ όσον αφορά τη φύση και την προέλευσή τους, αντικρούεται πεισματικά από ισχυρά οχυρωμένα πρότυπα δογματικής σκέψης. Η πρόοδος της ενοποίησης των φυλών είναι μια εξέλιξη που δεν είναι απλώς μια έκφραση συναισθηματισμού ή στρατηγικής αλλά πηγάζει από την αναγνώριση ότι οι λαοί της γης συνθέτουν ένα και μοναδικό είδος, οι πολλές παραλλαγές του οποίου δεν απονέμουν από μόνες τους οποιοδήποτε πλεονέκτημα ούτε επιβάλλουν οποιοδήποτε μειονέκτημα στα μέλη της μιας ή της άλλης φυλής. Η χειραφέτηση των γυναικών, ομοίως, συνεπάγεται την προθυμία τόσο των θεσμών της κοινωνίας όσο και της κοινής γνώμης να αναγνωρίσουν ότι δεν υπάρχουν αποδεκτά αίτια – βιολογικά, κοινωνικά ή ηθικά – που να δικαιολογούν τη στέρηση από τις γυναίκες της πλήρους ισότητας με τους άνδρες, και από τα κορίτσια των ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών με τα αγόρια. Ούτε και η εκτίμηση των συνεισφορών κάποιων εθνών στη διαμόρφωση ενός εξελισσόμενου παγκόσμιου πολιτισμού στηρίζει την κληροδοτημένη αυταπάτη, ότι άλλα έθνη έχουν λίγα ή τίποτα να προσφέρουν στην προσπάθεια αυτή.

Η θρησκευτική ηγεσία φαίνεται ανίκανη τις περισσότερες φορές να αναλάβει έναν τόσο θεμελιώδη αναπροσανατολισμό. Άλλα τμήματα της κοινωνίας αποδέχονται τις συνέπειες της ενότητας της ανθρωπότητας όχι μόνο σαν το αναπόφευκτο επόμενο βήμα στην πρόοδο του πολιτισμού, αλλά σαν ολοκλήρωση επί μέρους γνωρισμάτων κάθε είδους που φέρνει η γενιά μας σε αυτή την κρίσιμη στιγμή στη συλλογική μας ιστορία. Κι όμως, το μεγαλύτερο μέρος της οργανωμένης θρησκείας στέκεται παράλυτο στο κατώφλι του μέλλοντος, παγιδευμένο στα ίδια εκείνα δόγματα και στις ίδιες αξιώσεις για προνομιούχα πρόσβαση στην αλήθεια, που ήταν υπεύθυνα για τη δημιουργία μερικών από τις πιο σφοδρές διαμάχες που διαίρεσαν τους κατοίκους της γης.

Οι συνέπειες, όσον αφορά την ανθρώπινη ευημερία, υπήρξαν καταστροφικές. Είναι σίγουρα περιττό να αναφέρουμε λεπτομερώς τη φρίκη που προκαλείται σήμερα στους δύσμοιρους πληθυσμούς εξ αιτίας της έκρηξης φανατισμού που ντροπιάζει το όνομα της θρησκείας. Και ούτε πρόκειται για ένα πρόσφατο φαινόμενο. Για να πάρουμε μόνο ένα από τα πολλά παραδείγματα, οι θρησκευτικοί πόλεμοι της Ευρώπης του δέκατου έκτου αιώνα στοίχισαν τη ζωή σε περίπου τριάντα τοις εκατό ολόκληρου του πληθυσμού της ηπείρου. Πρέπει κανείς να αναρωτηθεί ποια ήταν μακροπρόθεσμα η συγκομιδή των σπόρων που φυτεύτηκαν στη συνείδηση των ανθρώπων από τις τυφλές δυνάμεις του φανατικού δογματισμού που ενέπνευσε τέτοιες διαμάχες.

Σ' αυτό τον απολογισμό πρέπει να προστεθεί μια προδοσία στη ζωτικότητα της ανθρώπινης διάνοιας, η οποία περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα έχει στερήσει από τη θρησκεία την έμφυτη ικανότητά της, να παίζει έναν αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση των παγκόσμιων υποθέσεων. Βαθιά δεσμευμένοι με υποθέσεις που διασκορπίζουν και φθείρουν την ανθρώπινη ενέργεια, οι θρησκευτικοί θεσμοί υπήρξαν πολύ συχνά οι βασικοί παράγοντες για την αποθάρρυνση της εξερεύνησης της πραγματικότητας και της χρήσης εκείνων των διανοητικών δυνάμεων που διακρίνουν το ανθρώπινο είδος. Οι καταδίκες του υλισμού ή της τρομοκρατίας δεν παρέχουν ουσιαστική βοήθεια στο χειρισμό της σύγχρονης ηθικής κρίσης, αν δεν αποτιμήσουν πρωτίστως με ειλικρίνεια την αποτυχία στην ανάληψη των ευθυνών, γεγονός που άφησε τις μάζες των πιστών εκτεθειμένες και ευάλωτες σε αυτές τις επιδράσεις.

Όσο οδυνηρές κι αν είναι αυτές οι σκέψεις, είναι περισσότερο μια υπενθύμιση της μοναδικής δύναμης που αντιπροσωπεύει η οργανωμένη θρησκεία, παρά ένα κατηγορώ εναντίον της. Η θρησκεία, όπως όλοι γνωρίζουμε, είναι η κυριότερη κινητήρια δύναμη. Οπότεν ήταν πιστή στο πνεύμα και στο παράδειγμα των υπέρτατων Μορφών που χάρισαν στον κόσμο τα μεγάλα συστήματα Πίστης, αφύπνιζε σε ολόκληρους πληθυσμούς την ικανότητα να αγαπούν, να συγχωρούν, να δημιουργούν, να τολμούν θαρραλέα, να υπερνικούν την προκατάληψη, να θυσιάζονται για το κοινό καλό και να χαλιναγωγούν τις ορμές του ζωικού ενστίκτου. Αναμφισβήτητα, η πρωτογενής δύναμη εκπολιτισμού της ανθρώπινης φύσης υπήρξε η επίδραση της διαδοχής των Θείων αυτών Φανερώσεων, που φτάνει έως την αυγή της καταγραμμένης ιστορίας.

Αυτή η ίδια η δύναμη που λειτούργησε με τέτοια αποτελέσματα σε παλαιότερες εποχές, παραμένει ένα αναλλοίωτο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης επίγνωσης. Σε αντίθεση με κάθε προσδοκία και με ελάχιστη ουσιαστική ενθάρρυνση, συνεχίζει να στηρίζει τον αγώνα για επιβίωση αμέτρητων εκατομμυρίων και να υψώνει σε κάθε τόπο ήρωες και αγίους, των οποίων οι ζωές αποτελούν την πιο πειστική δικαίωση των αρχών που εμπεριέχονται στα κείμενα της αντίστοιχης Πίστης τους. Όπως δείχνει η πορεία του πολιτισμού, η θρησκεία είναι επίσης ικανή να επηρεάζει βαθιά τη δομή των κοινωνικών σχέσεων. Πραγματικά, θα ήταν δύσκολο να σκεφτεί κανείς οποιαδήποτε θεμελιώδη πρόοδο στον πολιτισμό που να μην άντλησε την ηθική της ώθηση από αυτή την αστείρευτη πηγή. Μπορεί να διανοηθεί κανείς, λοιπόν, ότι το πέρασμα στο κορυφαίο στάδιο της επί χιλιάδων χρόνων διαδικασίας οργάνωσης του πλανήτη, μπορεί να επιτευχθεί μέσα σ' ένα πνευματικό κενό; Αν οι διεστραμμένες ιδεολογίες που απελευθερώθηκαν στον κόσμο μας κατά τη διάρκεια του αιώνα που μόλις πέρασε, δεν συνεισέφεραν τίποτ' άλλο, τουλάχιστον έδειξαν αναμφισβήτητα ότι οι ανάγκες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με εναλλακτικές λύσεις ανθρώπινης επινοήσης.

*

Οι συνέπειες για σήμερα συνοψίζονται από τον Μπαχάολλα σε λόγια που γράφτηκαν πριν από έναν αιώνα και πλέον και διαδόθηκαν ευρέως στις δεκαετίες που μεσολάβησαν:

«Δεν μπορεί να υπάρξει καμία απολύτως αμφιβολία ότι οι λαοί του κόσμου, οποιασδήποτε φυλής και θρησκείας, αντλούν την έμπνευσή τους από μία ουράνια Πηγή, και είναι οι υπήκοοι ενός Θεού. Η διαφοροποίηση των εντολών, τις οποίες ακολουθούν, πρέπει να αποδοθεί στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και ανάγκες της εποχής κατά την οποία αυτές αποκαλύφθηκαν. Όλες εκτός από μερικές που είναι το αποτέλεσμα της ανθρώπινης διαστρέβλωσης, έχουν καθοριστεί από το Θεό και είναι μια αντανάκλαση της Θέλησης και του Σκοπού Του. Εγερθείτε και, εξοπλισμένοι με τη δύναμη

της πίστης, συντρίψτε τους θεούς των μάταιων φαντασιώσεών σας, αυτούς που σπέρνουν τη διχόνοια μεταξύ σας. Προσηλωθείτε σε αυτό που σας φέρνει κοντά και σας ενώνει.»

Μια τέτοια έκκληση δεν απαιτεί εγκατάλειψη της πίστης στις θεμελιώδεις αλήθειες οποιουδήποτε των μεγάλων συστημάτων Πίστης του κόσμου. Απεναντίας. Η πίστη έχει τους δικούς της κανόνες και τη δική της δικαίωση. Αυτό που άλλοι πιστεύουν – ή δεν πιστεύουν – δεν μπορεί να έχει εξουσία σε οποιαδήποτε ανθρώπινη συνείδηση που αξίζει να ονομάζεται έτσι. Εκείνο που αναμφίβολα προτρέπει τα παραπάνω λόγια είναι η αποκήρυξη όλων εκείνων των αξιώσεων αποκλειστικότητας ή οριστικότητας, που σβήνουν τη ζωή του πνεύματος, και έχουν αποτελέσει το μεγαλύτερο και ξεχωριστό παράγοντα για την κατάπνιξη παρορμήσεων προς την ενότητα και για την προαγωγή μίσους και βίας.

Σ' αυτήν ακριβώς την ιστορική πρόκληση πιστεύουμε ότι πρέπει να ανταποκριθούν οι ηγέτες των θρησκειών, αν επιθυμούν να έχει σημασία η θρησκευτική ηγεσία στην παγκόσμια κοινωνία, που αναδύεται από τις μεταμορφωτικές εμπειρίες του εικοστού αιώνα. Είναι εμφανές ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι φτάνουν στη διαπίστωση ότι η αλήθεια που βρίσκεται στη βάση όλων των θρησκειών είναι στην ουσία μία. Αυτή η αναγνώριση δεν προκύπτει από μια επίλυση θεολογικών ερίδων, αλλά από μια διαισθητική επίγνωση που γεννάται από τη συνεχώς αυξανόμενη εμπειρία συναναστροφής με διαφορετικούς ανθρώπους και από μια βαθμιαία αποδοχή της ενότητας της ίδιας της ανθρώπινης οικογένειας. Μέσα από το συμφυρμό των θρησκευτικών δογμάτων, τελετουργιών και νομικών κωδίκων που κληρονομήθηκαν από εξαφανισμένους κόσμους, αναδύεται μια αίσθηση ότι η πνευματική ζωή - όπως η ενότητα, που εκδηλώνεται υπό μορφή ποικίλων εθνικοτήτων, φυλών και πολιτισμών - συνθέτει μια απεριόριστη πραγματικότητα που είναι το ίδιο προσίτη σε όλους. Προκειμένου αυτή η διάχυτη αλλά ακόμα επιφυλακτική αντίληψη να παγιωθεί και να συμβάλει αποτελεσματικά στην οικοδόμηση ενός ειρηνικού κόσμου, πρέπει να έχει την ολόκαρδη επιβεβαίωση εκείνων, στους οποίους προσβλέπουν μάζες του πληθυσμού της γης για καθοδήγηση, ακόμα και τώρα την τελευταία στιγμή.

Υπάρχουν σίγουρα πολλές διαφορές ανάμεσα στις κύριες θρησκευτικές παραδόσεις του κόσμου, όσον αφορά τις κοινωνικές εντολές και τις μορφές λατρείας. Αν λάβει κανείς υπόψη τα χιλιάδες χρόνια, στη διάρκεια των οποίων διαδοχικές αποκαλύψεις του Θεού απευθύνθηκαν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες ενός συνεχώς εξελισσόμενου πολιτισμού, δύσκολα θα μπορούσε να είναι διαφορετικά. Πραγματικά, ένα έμφυτο χαρακτηριστικό των γραφών των περισσότερων κύριων θρησκειών φαίνεται να είναι η έκφραση, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, της αρχής της εξελικτικής φύσης της θρησκείας. Αυτό που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ηθικά είναι η παραποίηση των πολιτισμικών κληρονομιών, που προορίζονταν να εμπλουτίσουν την πνευματική εμπειρία, σαν μέσο παρακίνησης προκατάληψης και αποξένωσης. Το πρωταρχικό καθήκον της ψυχής θα είναι πάντα να ερευνά την πραγματικότητα, να ζει σύμφωνα με τις αλήθειες από τις οποίες πείθεται και να αποδίδει πλήρη σεβασμό στις προσπάθειες των άλλων να κάνουν το ίδιο.

Μπορεί να αντιταχθεί το επιχείρημα, ότι αν είναι να αναγνωριστούν όλες οι μεγάλες θρησκείες εξίσου Θεϊκές στην προέλευσή τους, το αποτέλεσμα θα είναι η ενθάρρυνση, ή τουλάχιστον η διευκόλυνση μεταστροφής πολλών ανθρώπων από τη μια θρησκεία στην άλλη. Είτε αυτό αληθεύει είτε όχι, είναι δευτερεύουσας σημασίας όταν συγκρίνεται με την ευκαιρία που έχει δώσει επιτέλους η ιστορία σε εκείνους που έχουν συναίσθηση ενός κόσμου που υπερβαίνει αυτόν τον επίγειο - και όταν συγκρίνεται με την ευθύνη που επιβάλλει αυτή η επίγνωση. Η κάθε μια από τις μεγάλες θρησκείες μπορεί να επικαλεστεί εντυπωσιακές και αξιόπιστες μαρτυρίες σχετικά με την αποτελεσματικότητά της να γαλουχεί έναν ηθικό χαρακτήρα. Ομοίως, κανείς δε θα μπορούσε να υποστηρίξει πειστικά ότι τα δόγματα που είναι συνδεδεμένα με ένα συγκεκριμένο θρησκευτικό σύστημα, υπήρξαν είτε περισσότερο είτε λιγότερο παραγωγικά στη δημιουργία φανατισμού και δεισιδαιμονίας, από εκείνα που συνδέονται με οποιοδήποτε άλλο. Σ' έναν κόσμο που οδεύει στην ενοποίηση είναι φυσικό τα πρότυπα δράσης και συνεργασίας να υφίστανται μια συνεχή διαδικασία μεταβολής, και ο ρόλος των θεσμών, οποιουδήποτε είδους, είναι σίγουρα να εξετάσουν, πώς μπορούν να διευθετηθούν αυτές οι εξελίξεις με έναν τρόπο που προάγει την ενότητα. Η εγγύηση ότι το αποτέλεσμα θα είναι τελικά υγιές - πνευματικά, ηθικά και κοινωνικά - έγκειται στη μόνιμη πίστη των απλών μαζών των κατοίκων της γης, ότι το σύμπαν διοικείται όχι από ανθρώπινη ιδιοτροπία, αλλά από μια στοργική και αλάνθαστη Πρόνοια.

Μαζί με την κατάρρευση των φραγμών που χωρίζουν τους λαούς, η εποχή μας είναι μάρτυς της πτώσης του κάποτε ανυπέρβλητου τείχους που στο παρελθόν θεωρείτο ότι θα χώριζε για πάντα τη ζωή του Ουρανού από εκείνη της Γης. Τα ιερά κείμενα όλων των θρησκειών δίδασκαν πάντα τον πιστό να θεωρεί την υπηρεσία προς τους άλλους, όχι μόνο ένα ηθικό καθήκον αλλά ένα δρόμο για την προσέγγιση της ίδιας της ψυχής προς το Θεό. Σήμερα, η προοδευτική ανοικοδόμηση της κοινωνίας προσδίδει σ' αυτή την οικεία διδασκαλία νέες εννοιολογικές διαστάσεις. Καθώς η πανάρχαια υπόσχεση για έναν κόσμο εμπνευσμένο από αρχές δικαιοσύνης καταλαμβάνει σιγά-σιγά το χαρακτήρα ενός ρεαλιστικού στόχου, η αντιμετώπιση των αναγκών της ψυχής και εκείνων της κοινωνίας θα θεωρούνται όλο και πιο πολύ σαν αμοιβαίες όψεις μιας ώριμης πνευματικής ζωής.

Αν θέλει η θρησκευτική ηγεσία να αντιμετωπίσει την πρόκληση που παρουσιάζει αυτή η τελευταία αντίληψη, η ανταπόκρισή της πρέπει να ξεκινήσει από την παραδοχή ότι η θρησκεία και η επιστήμη αποτελούν τα δύο απαραίτητα συστήματα γνώσεων, μέσω των οποίων αναπτύσσονται οι δυνατότητες της επίγνωσης. Πέραν του ότι δε βρίσκονται σε διαμάχη μεταξύ τους, αυτοί οι δύο θεμελιώδεις τρόποι με τους οποίους ο νους εξερευνά την πραγματικότητα, αλληλεξαρτώνται και υπήρξαν πολύ παραγωγικοί σε εκείνες τις σπάνιες αλλά ευτυχημένες περιόδους της ιστορίας, όταν είχε αναγνωριστεί η συμπληρωματική τους φύση και μπόρεσαν να συνεργαστούν. Οι γνώσεις και οι επιδεξιότητες που προκύπτουν από την επιστημονική πρόοδο, θα πρέπει πάντα να αναζητούν την καθοδήγηση πνευματικής και ηθικής δέσμευσης, για να εξασφαλίσουν την κατάλληλη εφαρμογή τους· οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, όσο προσφιλείς κι αν είναι, πρέπει να υποβάλλονται πρόθυμα και ευγνώμονα σε μια αμερόληπτη εξέταση από επιστημονικές μεθόδους.

Τελικά φτάνουμε σε ένα ζήτημα το οποίο προσεγγίζουμε με κάποια διστακτικότητα, διότι αγγίζει πολύ άμεσα τη συνείδηση. Μεταξύ των πολλών πειρασμών που προσφέρει ο κόσμος, η δοκιμασία που, χωρίς να εκπλήσσει, έχει απασχολήσει τους θρησκευτικούς ηγέτες είναι η άσκηση εξουσίας σε θέματα πίστης. Όποιος έχει αφιερώσει πολλά χρόνια ειλικρινούς διαλογισμού και μελέτης των κειμένων της μιας ή της άλλης από τις μεγάλες θρησκείες, δε χρειάζεται περαιτέρω υπενθύμιση του συχνά επαναλαμβανόμενου αξιώματος ότι η εξουσία μπορεί να γίνει αιτία διαφθοράς και όλο πιο πολύ όσο αυτή η εξουσία αυξάνεται. Οι ακήρυκτες εσωτερικές νίκες που κερδήθηκαν σε αυτή την περίπτωση από αμέτρητους κληρικούς σε όλες τις εποχές υπήρξαν χωρίς αμφιβολία μία από τις κύριες πηγές της δημιουργικής δύναμης της οργανωμένης θρησκείας και πρέπει να καταταγούν σαν μία από τις υψηλότερες διακρίσεις της. Στον ίδιο βαθμό, η υποταγή στο δέλεαρ της εγκόσμιας εξουσίας και του πλεονεκτήματος, από την πλευρά άλλων θρησκευτικών αρχηγών, έχει καλλιεργήσει ένα γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη κυνισμού, διαφθοράς και απόγνωσης ανάμεσα σε όλους που την παρατηρούν. Οι επιπτώσεις για την ικανότητα της θρησκευτικής ηγεσίας να εκπληρώνει την κοινωνική της ευθύνη, σ' αυτή τη στιγμή της ιστορίας, δε χρειάζονται καμία εξέταση.

*

Η θρησκεία, επειδή ασχολείται με τον εξευγενισμό του χαρακτήρα και την εναρμόνιση των σχέσεων, έχει λειτουργήσει στη διάρκεια της ιστορίας σαν την απόλυτη εξουσία που δίνει νόημα στη ζωή. Σε κάθε εποχή, καλλιεργούσε το καλό, αποδοκίμαζε το κακό και κρατούσε μπροστά στα μάτια όλων, όσων ήθελαν να δουν, ένα όραμα δυνατοτήτων που δεν είχαν διανοηθεί. Από τις συμβουλές της η λογική ψυχή άντλησε ενθάρρυνση για να ξεπεράσει τα όρια που επέβαλλε ο κόσμος και να βρίσκει εκπλήρωση η ίδια. Όπως υποδηλώνει και το όνομα, η θρησκεία υπήρξε ταυτόχρονα και η κύρια δύναμη που ένωνε τους ποικίλους λαούς σε όλο και πιο μεγάλες και πιο πολύπλοκες κοινωνίες, μέσω των οποίων οι ατομικές ικανότητες που απελευθερώνονταν μπορούσαν να βρουν έκφραση. Το μεγάλο πλεονέκτημα της παρούσας εποχής είναι η προοπτική που δίνει τη δυνατότητα σε ολόκληρη την ανθρώπινη φυλή, να βλέπει αυτή τη διαδικασία εκπολιτισμού, σαν ένα μοναδικό φαινόμενο, δηλαδή την επαναλαμβανόμενη συνάντηση του κόσμου μας με τον κόσμο του Θεού.

Εμπνευσμένη από αυτή την προοπτική, η Μπαχάϊ κοινότητα υπήρξε ένας ζωνρός υποκινητής δια-θρησκευτικών δραστηριοτήτων από τον καιρό της σύλληψής τους. Εκτός των αξιόλογων συνεργασιών που αυτές οι δραστηριότητες δημιουργούν, οι Μπαχάϊ βλέπουν στον αγώνα των διαφορών

θρησκείων να πλησιάσουν η μια την άλλη, μια ανταπόκριση στη Θεία Βούληση για μια ανθρώπινη φυλή που εισέρχεται στη συλλογική της ωριμότητα. Τα μέλη της κοινότητάς μας θα συνεχίσουν να βοηθούν με κάθε δυνατό τρόπο. Ωστόσο οφείλουμε στους συνεργάτες μας σε αυτή την κοινή προσπάθεια, να εκφράσουμε ξεκάθαρα την πεποίθησή μας ότι ο δια-θρησκευτικός διάλογος, αν είναι να συνεισφέρει σημαντικά στη λύτρωση από τα δεινά που πλήττουν μια απεγνωσμένη ανθρωπότητα, πρέπει τώρα να ασχοληθεί ειλικρινά και χωρίς περαιτέρω υπεκφυγές με τις συνέπειες της κυρίαρχης αλήθειας που δημιούργησε το κίνημα: ότι ο Θεός είναι ένας και ότι, πέρα από κάθε πολυμορφία πολιτισμικής έκφρασης και ανθρώπινης ερμηνείας, η θρησκεία είναι ομοίως μία.

Με κάθε μέρα που περνάει, αυξάνεται ο κίνδυνος οι τεράστιες φωτιές της θρησκευτικής προκατάληψης να προκαλέσουν μια παγκόσμια πυρκαγιά, οι συνέπειες της οποίας είναι αδιανόητες. Έναν τέτοιο κίνδυνο δεν μπορεί να υπερνικήσει μια πολιτική κυβέρνηση χωρίς βοήθεια. Ούτε πρέπει να έχουμε αυταπάτες ότι εκκλήσεις για αμοιβαία ανεκτικότητα μπορούν να ελπίζουν από μόνες τους να εξαλείψουν εχθρότητες που ισχυρίζονται ότι διαθέτουν Θεία συγκατάθεση. Η κρίση απαιτεί από τη θρησκευτική ηγεσία μια ρήξη με το παρελθόν, τόσο αποφασιστική όσο ήταν εκείνες που άνοιξαν το δρόμο για την κοινωνία να αντιμετωπίσει τις εξίσου διαβρωτικές προκαταλήψεις φυλής, φύλου και έθνους. Η μοναδική δικαιολόγηση που θα μπορούσε να υπάρχει για την άσκηση επιρροής σε ζητήματα συνείδησης, είναι εκείνη που τάσσεται στην υπηρεσία της ευημερίας της ανθρωπότητας. Σ' αυτή την κρίσιμη καμπή στην ιστορία του πολιτισμού, οι απαιτήσεις μιας τέτοιας υπηρεσίας δε θα μπορούσαν να είναι πιο σαφείς. «Η ευημερία της ανθρωπότητας, η ειρήνη και η ασφάλειά της, είναι ανέφικτες», λέει ο Μπαχάολα, «εκτός και μέχρις ότου εδραιωθεί σταθερά η ενότητά της.»

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

UNIVERSAL HOUSE OF JUSTICE Bahá'í World Centre

April 2002

TO THE WORLD'S RELIGIOUS LEADERS

The enduring legacy of the twentieth century is that it compelled the peoples of the world to begin seeing themselves as the members of a single human race, and the earth as that race's common homeland. Despite the continuing conflict and violence that darken the horizon, prejudices that once seemed inherent in the nature of the human species are everywhere giving way. Down with them come barriers that long divided the family of man into a Babel of incoherent identities of cultural, ethnic or national origin. That so fundamental a change could occur in so brief a period – virtually overnight in the perspective of historical time – suggests the magnitude of the possibilities for the future.

Tragically, organized religion, whose very reason for being entails service to the cause of brotherhood and peace, behaves all too frequently as one of the most formidable obstacles in the path; to cite a particular painful fact, it has long lent its credibility to fanaticism. We feel a responsibility, as the governing council of one of the world religions, to urge earnest consideration of the challenge this poses for religious leadership. Both the issue and the circumstances to which it gives rise require that we speak frankly. We trust that common service to the Divine will ensure that what we say will be received in the same spirit of goodwill as it is put forward.

The issue comes sharply into focus when one considers what has been achieved elsewhere. In the past, apart from isolated exceptions, women were regarded as an inferior breed, their nature hedged about by superstitions, denied the opportunity to express the potentialities of the human spirit and relegated to the role of serving the needs of men. Clearly, there are many societies where such conditions persist and are even fanatically defended. At the level of global discourse, however, the concept of the equality of the sexes has, for all practical purposes, now assumed the force of universally accepted principle. It enjoys similar authority in most of the academic community and information media. So basic has been the revisioning that exponents of male supremacy must look for support on the margins of responsible opinion.

The beleaguered battalions of nationalism face a similar fate. With each passing crisis in world affairs, it becomes easier for the citizen to distinguish between a love of country that enriches one's life, and submission to inflammatory rhetoric designed to provoke hatred and fear of others. Even where it is expedient to participate in the familiar nationalistic rites, public response is as often marked by feelings of awkwardness as it is by the strong convictions and ready enthusiasm of earlier times. The effect has been reinforced by the restructuring steadily taking place in the international order. Whatever the shortcomings of the United Nations system in its present form, and however handicapped its ability to take collective military action against aggression, no one can mistake the fact that the fetish of absolute national sovereignty is on its way to extinction.

Racial and ethnic prejudices have been subjected to equally summary treatment by historical processes that have little patience left for such pretensions. Here, rejection of the past has been especially decisive. Racism is now tainted by its association with the horrors of the twentieth century to the degree that it has taken on something of the character of a spiritual disease. While surviving as a social attitude in many parts of the world – and as a blight on the lives of a significant segment of humankind – racial prejudice has become so universally condemned in principle that no body of people can any longer safely allow themselves to be identified with it.

It is not that a dark past has been erased and a new world of light has suddenly been born. Vast numbers of people continue to endure the effects of ingrained prejudices of ethnicity, gender, nation, caste and class. All the evidence indicates that such injustices will long persist as the institutions and standards that humanity is devising only slowly become empowered to construct a new order of relationships and to bring relief to the oppressed. The point, rather, is that a threshold has been crossed from which there is no credible possibility of return. Fundamental principles have been identified, articulated, accorded broad publicity and are becoming progressively incarnated in institutions capable of imposing them on public behaviour. There is no doubt that, however protracted and painful the struggle, the outcome will be to revolutionize relationships among all peoples, at the grassroots level.

As the twentieth century opened, the prejudice that seemed more likely than any other to succumb to the forces of change was that of religion. In the West, scientific advances had already dealt rudely with some of the central pillars of sectarian exclusivity. In the context of the transformation, taking place in the human race's conception of itself, the most promising new religious development seemed to be the interfaith movement. In 1893, the World's Columbian Exposition surprised even its ambitious organizers by giving birth to the famed "Parliament of Religions", a vision of spiritual and moral consensus that captured the popular imagination on all continents and managed to eclipse even the scientific, technological and commercial wonders that the Exposition celebrated.

Briefly, it appeared that ancient walls had fallen. For influential thinkers in the field of religion, the gathering stood unique, "unprecedented in the history of the world". The Parliament had, its distinguished principal organizer said, "emancipated the world from bigotry". An imaginative leadership, it was confidently predicted, would seize the opportunity and awaken in the earth's long-divided religious communities a spirit of brotherhood that could provide the needed moral underpinnings for the new world of prosperity and progress. Thus encouraged, interfaith movements of every kind took root and flourished. A vast literature, available in many languages, introduced an ever wider public, believers and non-believers alike, to the teachings of all the major faiths, an interest picked up in due course by radio,

television, film and eventually the Internet. Institutions of higher learning launched degree programmes in the study of comparative religion. By the time the century ended, interfaith worship services, unthinkable only a few decades earlier, were becoming commonplace.

Alas, it is clear that these initiatives lack both intellectual coherence and spiritual commitment. In contrast to the processes of unification that are transforming the rest of humanity's social relationships, the suggestion that all of the world's great religions are equally valid in nature and origin is stubbornly resisted by entrenched patterns of sectarian thought. The progress of racial integration is a development that is not merely an expression of sentimentality or strategy but arises from the recognition that the earth's peoples constitute a single species whose many variations do not themselves confer any advantage or impose any handicap on individual members of the race. The emancipation of women, likewise, has entailed the willingness of both society's institutions and popular opinion to acknowledge that there are no acceptable grounds – biological, social or moral – to justify denying women full equality with men, and girls equal educational opportunities with boys. Nor does appreciation of the contributions that some nations are making to the shaping of an evolving global civilization support the inherited illusion that other nations have little or nothing to bring to the effort.

So fundamental a reorientation religious leadership appears, for the most part, unable to undertake. Other segments of society embrace the implications of the oneness of humankind, not only as the inevitable next step in the advancement of civilization, but as the fulfilment of lesser identities of every kind that our race brings to this critical moment in our collective history. Yet, the greater part of organized religion stands paralyzed at the threshold of the future, gripped in those very dogmas and claims of privileged access to truth that have been responsible for creating some of the most bitter conflicts dividing the earth's inhabitants.

The consequences, in terms of human well-being, have been ruinous. It is surely unnecessary to cite in detail the horrors being visited upon hapless populations today by outbursts of fanaticism that shame the name of religion. Nor is the phenomenon a recent one. To take only one of many examples, Europe's sixteenth century wars of religion cost that continent the lives of some thirty percent of its entire population. One must wonder what has been the longer term harvest of the seeds planted in popular consciousness by the blind forces of sectarian dogmatism that inspired such conflicts.

To this accounting must be added a betrayal of the life of the mind which, more than any other factor, has robbed religion of the capacity it inherently possesses to play a decisive role in the shaping of world affairs. Locked into preoccupation with agendas that disperse and vitiate human energies, religious institutions have too often been the chief agents in discouraging exploration of reality and the exercise of those intellectual faculties that distinguish humankind. Denunciations of materialism or terrorism are of no real assistance in coping with the contemporary moral crisis if they do not begin by addressing candidly the failure of responsibility that has left believing masses exposed and vulnerable to these influences.

Such reflections, however painful, are less an indictment of organized religion than a reminder of the unique power it represents. Religion, as we are all aware, reaches to the roots of motivation. When it has been faithful to the spirit and example of the transcendent Figures who gave the world its great belief systems, it has awakened in whole populations capacities to love, to forgive, to create, to dare greatly, to overcome prejudice, to sacrifice for the common good and to discipline the impulses of animal instinct. Unquestionably, the seminal force in the civilizing of human nature has been the influence of the succession of these Manifestations of the Divine that extends back to the dawn of recorded history.

This same force that operated with such effect in ages past, remains an inextinguishable feature of human consciousness. Against all odds, and with little in the way of meaningful encouragement, it continues to sustain the struggle for survival of uncounted millions, and to raise up in all lands heroes and saints whose lives are the most persuasive vindication of the principles contained in the scriptures of their respective faiths. As the course of civilization demonstrates, religion is also capable of profoundly influencing the structure of social relationships. Indeed, it would be difficult to think of any fundamental

advance in civilization that did not derive its moral thrust from this perennial source. Is it conceivable, then, that passage to the culminating stage in the millennia-long process of the organization of the planet can be accomplished in a spiritual vacuum? If the perverse ideologies let loose on our world during the century just past contributed nothing else, they demonstrated conclusively that the need cannot be met by alternatives that lie within the power of human invention.

The implications for today are summed up by Baha'u'llah in words written over a century ago and widely disseminated in the intervening decades:

“There can be no doubt whatever that the peoples of the world, of whatever race or religion, derive their inspiration from one heavenly Source, and are the subjects of one God. The difference between the ordinances under which they abide should be attributed to the varying requirements and exigencies of the age in which they were revealed. All of them, except a few which are the outcome of human perversity, were ordained of God, and are a reflection of His Will and Purpose. Arise and, armed with the power of faith, shatter to pieces the gods of your vain imaginings, the sowers of dissension amongst you. Cleave unto that which draweth you together and uniteth you.”

Such an appeal does not call for abandonment of faith in the fundamental verities of any of the world's great belief systems. Far otherwise. Faith has its own imperative and is its own justification. What others believe – or do not believe – cannot be the authority in any individual conscience worthy of the name. What the above words do unequivocally urge is renunciation of all those claims to exclusivity or finality that, in winding their roots around the life of the spirit, have been the greatest single factor in suffocating impulses to unity and in promoting hatred and violence.

It is to this historic challenge that we believe leaders of religion must respond if religious leadership is to have meaning in the global society emerging from the transformative experiences of the twentieth century. It is evident that growing numbers of people are coming to realize that the truth underlying all religions is in its essence one. This recognition arises not through a resolution of theological disputes, but as an intuitive awareness born from the ever widening experience of others and from a dawning acceptance of the oneness of the human family itself. Out of the welter of religious doctrines, rituals and legal codes inherited from vanished worlds, there is emerging a sense that spiritual life, like the oneness manifest in diverse nationalities, races and cultures, constitutes one unbounded reality equally accessible to everyone. In order for this diffuse and still tentative perception to consolidate itself and contribute effectively to the building of a peaceful world, it must have the wholehearted confirmation of those to whom, even at this late hour, masses of the earth's population look for guidance.

There are certainly wide differences among the world's major religious traditions with respect to social ordinances and forms of worship. Given the thousands of years during which successive revelations of the Divine have addressed the changing needs of a constantly evolving civilization, it could hardly be otherwise. Indeed, an inherent feature of the scriptures of most of the major faiths would appear to be the expression, in some form or other, of the principle of religion's evolutionary nature. What cannot be morally justified is the manipulation of cultural legacies that were intended to enrich spiritual experience, as a means to arouse prejudice and alienation. The primary task of the soul will always be to investigate reality, to live in accordance with the truths of which it becomes persuaded and to accord full respect to the efforts of others to do the same.

It may be objected that, if all the great religions are to be recognized as equally Divine in origin, the effect will be to encourage, or at least to facilitate, the conversion of numbers of people from one religion to another. Whether or not this is true, it is surely of peripheral importance when set against the opportunity that history has at last opened to those who are conscious of a world that transcends this terrestrial one – and against the responsibility that this awareness imposes. Each of the great faiths can adduce impressive and credible testimony to its efficacy in nurturing moral character. Similarly, no one could convincingly argue that doctrines attached to one particular belief system have been either more or less prolific in generating bigotry and superstition than those attached to any other. In an integrating world, it is natural that patterns of response and association will undergo a continuous process of shifting, and the

role of institutions, of whatever kind, is surely to consider how these developments can be managed in a way that promotes unity. The guarantee that the outcome will ultimately be sound - spiritually, morally and socially - lies in the abiding faith of the unconsulted masses of the earth's inhabitants that the universe is ruled not by human caprice, but by a loving and unfailing Providence.

Together with the crumbling of barriers separating peoples, our age is witnessing the dissolution of the once insuperable wall that the past assumed would forever separate the life of Heaven from the life of Earth. The scriptures of all religions have always taught the believer to see in service to others not only a moral duty, but an avenue for the soul's own approach to God. Today, the progressive restructuring of society gives this familiar teaching new dimensions of meaning. As the age-old promise of a world animated by principles of justice slowly takes on the character of a realistic goal, meeting the needs of the soul and those of society will increasingly be seen as reciprocal aspects of a mature spiritual life.

If religious leadership is to rise to the challenge that this latter perception represents, such response must begin by acknowledging that religion and science are the two indispensable knowledge systems through which the potentialities of consciousness develop. Far from being in conflict with one another, these fundamental modes of the mind's exploration of reality are mutually dependent and have been most productive in those rare but happy periods of history when their complementary nature has been recognized and they have been able to work together. The insights and skills generated by scientific advance will have always to look to the guidance of spiritual and moral commitment to ensure their appropriate application; religious convictions, no matter how cherished they may be, must submit, willingly and gratefully, to impartial testing by scientific methods.

We come finally to an issue that we approach with some diffidence as it touches most directly on conscience. Among the many temptations the world offers, the test that has, not surprisingly, preoccupied religious leaders, is that of exercising power in matters of belief. No one who has dedicated long years to earnest meditation and study of the scriptures of one or another of the great religions requires any further reminder of the oft-repeated axiom regarding the potentiality of power to corrupt and to do so increasingly as such power grows. The unheralded inner victories won in this respect by unnumbered clerics all down the ages have no doubt been one of the chief sources of organized religion's creative strength and must rank as one of its highest distinctions. To the same degree, surrender to the lure of worldly power and advantage, on the part of other religious leaders, has cultivated a fertile breeding ground for cynicism, corruption and despair among all who observe it. The implications for the ability of religious leadership to fulfil its social responsibility at this point in history need no elaboration.

Because it is concerned with the ennobling of character and the harmonizing of relationships, religion has served throughout history as the ultimate authority in giving meaning to life. In every age, it has cultivated the good, reprobated the wrong and held up, to the gaze of all those willing to see, a vision of potentialities as yet unrealized. From its counsels the rational soul has derived encouragement in overcoming limits imposed by the world and in fulfilling itself. As the name implies, religion has simultaneously been the chief force binding diverse peoples together in ever larger and more complex societies through which the individual capacities thus released can find expression. The great advantage of the present age is the perspective that makes it possible for the entire human race to see this civilizing process as a single phenomenon, the ever-recurring encounters of our world with the world of God.

Inspired by this perspective, the Bahá'í community has been a vigorous promoter of interfaith activities from the time of their inception. Apart from cherished associations that these activities create, Bahá'ís see in the struggle of diverse religions to draw closer together a response to the Divine Will for a human race that is entering on its collective maturity. The members of our community will continue to assist in every way we can. We owe it to our partners in this common effort, however, to state clearly our conviction that interfaith discourse, if it is to contribute meaningfully to healing the ills that afflict a desperate humanity, must now address honestly and without further evasion the implications of the over-arching truth that called the movement into being: that God is one and that, beyond all diversity of cultural expression and human interpretation, religion is likewise one.

With every day that passes, danger grows that the rising fires of religious prejudice will ignite a worldwide conflagration the consequences of which are unthinkable. Such a danger civil government, unaided, cannot overcome. Nor should we delude ourselves that appeals for mutual tolerance can alone hope to extinguish animosities that claim to possess Divine sanction. The crisis calls on religious leadership for a break with the past as decisive as those that opened the way for society to address equally corrosive prejudices of race, gender and nation. Whatever justification exists for exercising influence in matters of conscience lies in serving the well-being of humankind. At this greatest turning point in the history of civilization, the demands of such service could not be more clear. "The well-being of mankind, its peace and security, are unattainable", Baha'u'llah urges, "unless and until its unity is firmly established."

THE UNIVERSAL HOUSE OF JUSTICE